

تاریخچه شورا در جهان

یونان باستان یکی از عمده ترین سرچشمه های شورا و حکومت شورایی به شمار می آید. این مرز و بوم به سبب شرایط جغرافیایی و تاریخی خود ترکیبی از مدینه های گوناگون یا «دولت شهرهای» کوچک بود. به قرار مدارک تاریخی، هر کدام از این مدینه ها برای خود قانون اساسی خاص خویش را داشته اند. لکن این دولت شهر از دو جهت با دولت به معنای امروزی تفاوت دارد: نخست ابعاد جغرافیایی آنها، دولت شهر مجتمعی بود از شهروندان که از رهگذر گونه ای دموکراسی مستقیم اداره می شد. مردم در میدانهای عمومی اجتماع می کردند تا از راه انتخابات یا قرعه کشی، فرمانروایان را منصوب یا معزول دارند. همچنین برای بررسی سیاست ها و گرفتن تصمیمات مهم به طور منظم گرد هم می آمدند! به این ترتیب، هر شهروندی خود هم فرمانروا بود و هم فرمانبر، مسئولیت ها به مدت کوتاهی به افراد برگزیده مردم واگذار می شد. یعنی ادواری بودن حکومت که بعداً در حکومت های مدرن به عنوان اصل پذیرفته می شود در این دولت، شهر اصل بود.

در ایران باستان و در زمان حکومت اشکانی ها مجلس سه گانه ای به نام های «شورای خانوادگی»، «شورای بزرگان» که اجتماع آن رو به نام «لهستان» نامیده می شود وجود داشت و در واقع ترکیبی از اعضای خانواده سلطنتی و نمایندگان آریستوکراسی بود.

با گسترش شهر نشینی و افزایش جمعیت دیگر امکانی برای اعمال این گونه دموکراسی های مستقیم وجود نداشت و به تدریج اندیشمندان و سیاستمداران به فکر ایجاد نظام دموکراسی غیر مستقیم و نظام نمایندگی مردم از طریق انتخابات برآمدند این نظام اولین بار در انگلستان اجرا گردید و در عمل نمایندگان رعایا یا شهروندان انتخاب شدند، تا سهمی از قدرت سلطان را نظیر تصویب مالیات، وضع قانون، نظارت بر عملکرد مأموران اجرایی، از آن خود کنند و از آنجا که از اعتماد مردم برخوردارند به نام آنان بخواهند و به نام آنها عمل نمایند.

بعد از وقوع انقلاب کبیر فرانسه در سال ۱۷۸۹ نظام نمایندگی و شورایی چه به صورت نظام پارلمانی چه به صورت شورای شهر گسترش و رواج زیادی در کشورهای مختلف جهان نمود و امروزه تقریباً اصل شورای شهر در اکثر کشورهای توسعه یافته و کمتر توسعه یافته پذیرفته شده و جزء اصولی از قانون اساسی آنها گردیده، هر چند که از لحاظ کمیت و کیفیت کار با هم تفاوتی دارند.